

(savivaldybė, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

Mokyklinio brandos egzamino užduotis

Pakartotinė sesija

II egzamino dalis

Testas

2009 m. birželio 23 d.

Trukmė – 1 val. 30 min.

WSKAZÓWKI:

- Sprawdź, czy w zestawie egzaminacyjnym nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj o tym egzaminatora.
- Pisać możesz ołówkiem, jednak oceniane będą tylko zadania napisane piórem lub długopisem (kolor atramentu, wkładu – niebieski). Nie można kreślić ani używać korektora.
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w przeznaczonych dla nich miejscach.
- Na brudnopis jest przeznaczona ostatnia strona.

EGZAMINO VERTINIMAS TAŠKAIS

I dalis (rašinys arba interpretacija)			II dalis (testas)	TAŠKŲ SUMA
Turinio vertinimas	Raiškos vertinimas	Raštingumo vertinimas		

Vertinimo komisijos pirmininkas:

(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai (I)

(parašas, vardas ir pavardė)

(II)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKST I

Józef Ignacy Kraszewski

Stara baśń

fragment

1. Na pół drogi do grodu starszyzna była wyszła na spotkanie.
  - Miłościwy Panie – zawołał, ręce ku niemu wyciągając, Krak – przecz¹ nas opuściłeś?! Wszak ci to wołać było bogów, abyś nam panował i rozkazywał. Na was jednego zgodziły się gromady.
  - Nie czułem się na siłach i nie czuję – mówił Piastun – trwoga mnie ogarnia. Ułitujcie się nade mną. Wiem w ubóstwie, co czynię i jak idę, gdy mi moc dacie, ażali ja sam znam², na co ją obróć?
  - Wołanie wielkie go zagłuszyło:
  - Piastun! Piastun!
2. Wtem tłum się rozstał i dwaj owi goście nieznani, których przyjmował w zagrodzie, stanęli przed nim. Zbliżali się z uśmiechem i pokłonem.
  - Przychodzimy jeszcze raz, aby mężowi sprawiedliwemu w imię Boga Jedyne go przynieść błogosławieństwo.
  - Krzyki znowu i im mówić nie dały, wesele stało się w tłumach. Myszkowie, którzy znać przygotowany mieli kołpak kneziowski z piórem, precisnąwszy się przez ciżbę, przynieśli go Piastunowi. Młodszy z gości uczyniwszy nad nim znak, na siwe włosy starca go nałożył. I znowu wrzawa powstała, radość, głosy, wołania. Starzec stał zamyślony, niemal smutny.
  - A gdy się doń cisnęli wszyscy, rzekł:
  - Widzieliście sami, że władzy nie pragnąłem anim się jej dobijał. Kazaliście mi ją wziąć, biorę; dzierżyć³ będę tak, aby ład krzewiła, aby sprawiedliwość niosła, a jeśli surowym być zmusicie mnie, będę nim; pomnijcie, żeście mnie zmusili do tego.
  - Rozkazuj i rządź! – zaczęto wołać ze wszech stron. – Niech będzie, jako rzekniesz, niech będzie.
  - Jeszcze raz okrzyknięto kneziem⁴ Piastuna. Ścibor mu rzekł, kłaniając się do kolan:
  - Czuwaj nad nami, jakeś nad pszczołami swymi miał pieczę⁵.
  - Gwar wielki wrzał dookoła. Ujrzano, że obrany⁶ miecza nie miał. Ścibor wnet swój odparał i na znak władzy własnymi rękami go Piastunowi na biodrach zawiesił. Drugi laskę białą dał w dłoń. Proszono znowu gości obcych, aby miecz i laskę błogosławili, i uczynili, jak żądano, oczy podnosząc ku niebu, składając ręce i szepcząc coś po cichu. Tłum miał ich za jakichś wróżbitów z daleka.
3. Piastun wciąż jeszcze, jakby przelekły tym, co się stało, nie wierząc uszom własnym i oczom, długo w niepewności milczał. Szepnął wreszcie do otaczających:
  - Wola bogów i wasza niech się stanie. Jakoście mnie wybrali, tak pomoc mi winniście.
  - Jak do ojca cisnęli się doń wszyscy, wyrzucając, iż zbiegł od nich i opierał się woli losu. Po raz pierwszy w jednym kole Leszkowie i Myszkowie, ocierając się o siebie, w zgodzie, razem okrzykiwali nowego pana.
4. Tymczasem oswobodzony syn Piastunów przybiegł, ojcu do nóg przypadając i ręce jego całując, i uczuwszy się⁷ oswobodzonym, chwycił konia, aby do matki z wieścią dobrą pospieszyć. Stara Rzepica właśnie po wyjeździe męża u dzieży⁸ stanęła, gdy Ziemek wpadł do zagrody wesoły, zwiastując jej, że ojcu kneziowską czapkę na głowę włożono, że mu przypasano miecz i dano laskę białą, i że mu się wszyscy do nóg kłaniali. Rozpłakała się niewiasta, ręce łamiąc a czując, że się ich swobodne, ciche życie kończyło, a pełna trosk i niewoli służba ciągle rozpoczynała. Łzy jej z oczów pociekły, dziecię przytuliła do siebie, nie mówiła nic, a poznać łączno⁹ było, że nie pociechę, ale smutek i troskę widziała przed sobą... Otarłszy łzy fartuchem, pocałowała Ziemka w czoło i na powrót do dzieży swej szła, boć w domu chleba teraz więcej niż kiedy było potrzeba.

¹ Przecz – dawniej: dlaczego.

² Ażali ja sam znam – dawniej: czy sam wiem.

³ Dzierżyć – dawniej: mieć, trzymać.

⁴ Kneź – władca, panujący.

⁵ Mieć pieczę – dbać, otaczać opieką.

⁶ Obrany – wybrany na stanowisko.

⁷ Uczuć się – poczuć się.

⁸ Dzieża – duże, drewniane naczynie do rozczywania ciasta na chleb lub do wyrabiania ciasta.

⁹ Łacno – dawniej: łatwo.

Zadania do tekstu 1.

1. Wykreśl niewłaściwy wyraz, a na potwierdzenie właściwego przytocz odpowiedni cytat z tekstu.

Piastun był człowiekiem:

a) młodym/starym _____

b) ubogim/bogatym _____

(2 punkty)

2. Jakich argumentów używa Krak, chcąc zachęcić Piastuna do objęcia władzy? Wypisz 2 odpowiednie cytaty z wypowiedzi Kraka (w 1. części tekstu).

1) _____

2) _____

(1 punkt)

3. Jakie 3 przedmioty, będące oznaką władzy kneziowskiej, wręczono Piastunowi?

1) _____ 2) _____ 3) _____

(1,5 punktu)

4. Kto błogosławił miecz i łaskę kneziowską? Zaznacz poprawną odpowiedź.

a) tłum; b) Ścibor; c) obcy goście; d) Piastun.

(1 punkt)

5. Jakie czynności wykonywali nieznani goście? Wypisz odpowiednie 4 czasowniki lub zwroty czasownikowe.

1) _____ 2) _____

3) _____ 4) _____

(2 punkty)

6. Wypisz 4 połączenia wyrazowe, opisujące gwarłą atmosferę zgromadzenia.

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

(2 punkty)

7. Z 3 części tekstu wypisz 2 połączenia wyrazowe, odzwierciedlające stan wewnętrzny Piastuna po obiorze go na knezia.

1) _____ 2) _____

(2 punkty)

8. Z jakim uczuciem przyjęli wybór Piastuna na knezia jego najbliżsi? Napisz po 2 odpowiednie nazwy uczuć, przeżyć lub stanów:

Syn: 1) _____, 2) _____

Żona: 1) _____, 2) _____

(2 punkty)

Punkty		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

9. Jakie było, według niewiasty, życie przed obiorem Piastuna na knezia, a jakie się zaczęło? Wypisz z tekstu do tabelki odpowiednie połączenia wyrazowe.

Życie przed obiorem Piastuna na knezia	Życie po obiorze

(2 punkty)

10. Potwierdź lub zaprzecz każde zdanie, wpisując w każdej klatce TAK lub NIE:

	Zdanie	TAK lub NIE
a.	Piastun został wybrany na knezia przez Kraka	
b.	Początkowo Piastun nie chciał się zgodzić na tę godność i uciekł	
c.	Piastun opierał się, ponieważ miał słabe zdrowie	
d.	Piastun wcześniej był pszczelarzem	
e.	Piastun wybrany został na knezia podczas wesela	
f.	Jego wybór na knezia bardzo ucieszył syna	

(1,5 punktu)

11. Wypisz z wypowiedzi bohaterów cytaty, które świadczą o tym, że:

a) obcy goście byli katolikami (w 2. części tekstu): _____

b) Piastun był poganinem (w 3. części tekstu): _____

(2 punkty)

12. Wypisz z tekstu 6 imion własnych.

_____

_____

(1,5 punktu)

13. Podaj synonimy do wyróżnionych wyrazów:

a) *Wesele* stało się w tłumach – _____

b) Przecisnąwszy się przez *ciżbę* – _____

c) *Trwoga* mnie ogarnia – _____

d) Rozpląkała się *niewiasta* – _____

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 1–13 (maks.22,5)			
--	--	--	--

TEKST II

Leopold Staff

Chleb

Wiecznie tak samo jeszcze jak za czasów Piasta,
Po łokcie umączone ręce dzierząc w dzieży,
Zakwasem¹⁰ zaczyniony chleb ugniata świeży
Przejęta swym odwiecznym obrządkiem niewiasta.

Gdy wedle doświadczenia niechybnych¹¹ probierzy¹²,
Nazajutrz ugniot¹³ miary właściwej dorasta,
Pierzyną ciepłą kryje pulchne ciało ciasta,
Kędy¹⁴ cierpliwie pory wypieku doleży.

I uklepawszy w płaskie półkule miąższ miękki
W gorący piec je wsuwa na długiej kociubie¹⁵,
Skąd roztaczając zapach kuszący i miły

Wychodzą wnet pożywne, razowe bochenki,
brunatne i okrągłe – ku piekarki chlubie –
Jak widnokrag zoranych pól, co chleb zrodziły.

Zadania do tekstu 2.

14. Wybierz odpowiednie zakończenie zdania. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Budowa wiersza wskazuje, że jest on:

- a) hymnem
b) fraszka
c) satyrą
d) sonetem

(0,5 punktu)

15. Wypisz po 2 epitety, za pomocą których poeta charakteryzuje chleb:

Zapach: _____ i _____

Wygląd (bochenków) : _____ i _____

(1 punkt)

16. Do tabeli wpisz przy podanych cytatach odpowiednie nazwy następujących środków artystycznych: *epitet*, *personifikacja*, *porównanie* (każda nazwa występuje tylko jeden raz).

Cytat	Środek artystyczny
<i>Ciało ciasta</i>	
<i>Okrągłe ... jak widnokrag zoranych pól</i>	
<i>Razowe bochenki</i>	

(1,5 punktu)

17. Wyjaśnij, jak rozumiesz znaczenie słowa *obrządek* (czy *obrzęd*).

_____

_____

(1 punkt)

¹⁰ Zakwas – niewielka ilość zakwaszonego ciasta, pozostawionego z poprzedniego wypieku, używa się zamiast drożdży.

¹¹ Niechybny – niezawodny.

¹² Probierz – kryterium, miernik służący za podstawę oceny czegoś.

¹³ Ugniot – ugniecione ciasto.

¹⁴ Kędy – dopóki, aż.

¹⁵ Kociuba – narzędzie do wygarniania węgla z pieca chlebowego, tu: łopata piekarska.

18. Wpisz do pustych klatek tabeli TAK lub NIE.

Zdanie	<i>Stara baśń</i>	<i>Chleb</i>
1. Tekst opowiada o początkach państwowości polskiej		
2. W tekście pokazane zostały kolejne etapy pracy przy wypieku chleba		
3. Wypiek chleba jest tradycyjnym zajęciem kobiecym		
4. Chleb zacinano w dzieży		
5. Ugniatanie ciasta jest ciężką pracą, która doprowadza kobiety do łez		

(2,5 punktu)

19. Zinterpretuj treść podanego niżej urywka wiersza C. K. Norwida, który wyraża tęsknotę do Polski: wyjaśnij, jakie dwa charakterystyczne sądy o chlebie są zawarte w urywku. Swoje wyjaśnienie zapisz w formie krótkiego tekstu.

*Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
Podnoszą z ziemi przez uszanowanie
Dla darów nieba...
Tęskno mi Panie...*

(4 punkty)

Suma punktów za zadania 14–19 (maks.10,5)

Zadania z nauki o literaturze

20. Określ rodzaj literacki podanych utworów. Swoją odpowiedź uzasadnij, podając po jednym argumentie.

Utwór	Rodzaj literacki	Przykładowa cecha tego rodzaju literackiego
J. I. Kraszewski <i>Stara baśń</i>		
L. Staff <i>Chleb</i>		

(1 punkt)

21. Wybierz odpowiednie zakończenie zdania. Zaznacz właściwą odpowiedź.

J. I. Kraszewski jest przedstawicielem epoki:

- a) oświecenia
- b) romantyzmu
- c) pozytywizmu
- d) współczesnej

(0,5 punktu)

Punkty		
I	II	III

Punkty		
I	II	III

22. Spośród podanych wypisz dwa nazwiska autorów, którzy tworzyli w tym samym czasie, co i L. Staff:

Homer, J. Iwaszkiewicz, W. Syrokomla, J. Kochanowski, J. Słowacki, B. Prus, J. Tuwim, Gall Anonim

a) _____

b) _____

(0,5 punktu)

Punkty		
I	II	III

<i>Suma punktów za zadania 20–22 (maks.2)</i>			
---	--	--	--

Zadania z kultury języka

23. Usuń błędy w następujących zdaniach (6 błędów). Przepisz zredagowany tekst.

„Stara baśń” jest romantycznym powrotem J. I. Kraszewskiego do dawnych czasów, po kturych nie zostało prawie nijakich źródeł historycznych, tylko same legendy. Opowiada ona o początkach dynastii piastów. Chcąc bardziej prawdziwiej pokazać życie naszych przodków, pisarz wsunął do tekstu wiele archaizmów.

(3 punkty)

24. W podanych zdaniach we wskazane miejsca wpisz odpowiednie неповtarzające się spójniki, w razie potrzeby postaw przed nimi niezbędne przecinki:

Anzelm do jednego ze stołów Justynę przyprowadził _____ krzesło dla niej przysunął. Potem sam na zydlu siadając, do Antolki zawołał _____ gościa wieczerzą poczęstować. Dookoła wielkiego bochna chleba zjawily się na stole różne wiejskie specjały _____ tylko mogly się znaleźć w gospodarstwie. Jan był znanym w okolicy pszczelarzem _____ do chleba nie zabrakło również świeżego miodu.

(2 punkty)

Punkty		
I	II	III

<i>Suma punktów za zadania 23–24 (maks.5)</i>			
---	--	--	--

Ocena wykonania zadań testowych

	Maksymalna suma	1	2	3
<i>Suma punktów za zadania 1–13</i>	22,5			
<i>Suma punktów za zadania 14–19</i>	10,5			
<i>Suma punktów za zadania 20–22</i>	2			
<i>Suma punktów za zadania 23–24</i>	5			
Suma punktów	40			

Brudnopis

